

Pohlednice první

Dnes je 1. května 1961. Od začátku šedesátých let žijí a pracují v Afghánistánu, v hornaté zemi pod Hindúkušem, jejíž rozloha je pětkrát větší než naše republika, desítky československých občanů. Afghánistán bývá někdy (snad pro krásná pohoří a zelená údolí) nazýván „Švýcarskem Asie“ a (častěji) srdcem největšího kontinentu naší planety.

Počet obyvatel země tohoto mnohonárodnostního státu nebyl nikdy statisticky zjišťován; odhaduje se, že v současnosti v něm žije 12 až 15 miliónů obyvatelů, z nichž asi třetinu až polovinu tvoří Paštuni, indoevropský národ, jehož kolébkou jsou pravděpodobně oblasti Sulajmanských hor. Významnou část populace představují příslušníci národů, jejichž domoviny s Afghánistánem sousedí, tedy Tádžikové, Uzbekové, Kyrgyzové a Kazachové, či Indové a afghánští Farsí (Peršané), ale také Hazaři, Židé a Kafírové, kteří obývají horská území v Hindúkuši známá jako Núristán. Více než 90 % populace pracuje v zemědělství a hlásí se k sunitskému islámu. Afghánistán je konstituční monarchií, v čele státu je král Mohamed Záhír Šáh.

Džalálábád, hlavní město vilájatu (provincie) Nengrahár, leží na řece Kábul ve východní části země, nedaleko pákistánského Pěšaváru. Město na okraji paňdžábské nížiny má subtropické klima. Zimy jsou velmi mírné, průměrná roční teplota dosahuje 25 °C a v létě teploty často přesahují 40 °C ve stínu. Sporadické srážky se vyskytují hlavně na jaře a jejich roční úhrn nepřesahuje 180 mm. Jeho obyvatelé, stejně jako ostatní Afghánci, nemají dnes první den měsíce května, ale 11. den sauru, druhého měsíce roku 1340; kalendářní nový rok začíná vždy 21. března. V provincii Nengrahár, která je jednou z 29 v zemi, žije asi 1,4 milionu obyvatel a v její metropoli asi 14 tisíc lidí: Paštunců, Indů, Peršanů a Núristánců. Většinu městské populace živí řemesla a obchod, někteří obyvatelé slouží ve státní, provinční a městské správě. Jejich malé úřadovny jsou umístěny ve dvou budovách, z nichž jedna bývá používána pro okamžité potřeby, například pro ubytování cizinců, kteří v provincii pracují. Ve městě je umístěna vojenská posádka afghánské armády; polní vojenské letiště na okraji města je využíváno jen velmi zřídka. Nedávno byla otevřena první střední škola; má být zárodkem budoucí univerzity.

Silnice

V šedesátých letech Sovětský svaz (ze snadno pochopitelných důvodů) znásobil úsilí o posílení vlivu a získání trhů v zemích třetího světa a často k tomu využíval své satelitní státy. Českoslovenští odborníci, také díky dobré pověsti předchůdců z dob naší první republiky, byli

vhodným klíčem k otevírání bran, které sovětským občanům zůstávaly dlouhodobě uzavřeny. V rámci pomoci rozvojovým zemím se v tom čase podařilo uskutečnit výjezdy prvních skupin našich techniků, lékařů a jiných odborníků. První českoslovenští silničáři se v Afghánistánu objevili v roce 1956; na starosti měli výstavbu a rekonstrukci úseků páteřních silnic spojujících hlavní město Kábul s významnými centry Puli Chumrí, Mazári Šaríf a sovětskou hranicí na severu, a zejména s Džalálábádem a Torchamem na afghánsko-pákistánské hranici na východě země. Silnice z Kábulu na východ, dlouhá téměř 240 km, byla a je významná z hledisek vojenskopolitických i hospodářských. Umožňovala rychlý přesun do neklidných oblastí Paštunistánu, pákistánské provincie, kde žili převážně kočující paštunské kmeny neustále migrující mezi oběma sousedními státy, a spojovala vnitrozemský Afghánistán s mořským přístavem Karáčí. Úseky silnice z hlavního města do 80 km vzdáleného městečka Surubi byly v šedesátých letech už vystavěny. Zbývající úseky byly rozestavěné, naléhavá byla zejména stavba desítek mostů, brodů a stovek opěrných a zárubních zdí.

Autor těchto (v textu druhé pohlednice částečně fabulovaných) řádků, doprovázen manželkou a roční dcerkou, přistál na letišti v Džalálábádu v březnu 1959; v zemi pod Hindúkušem strávil ve službách tamního ministerstva veřejných prací tři roky. Během krátkého pobytu v Kábulu na začátku pobytu v hostitelské zemi se seznámil s posláním, které měl plnit: připravit a realizovat mostní a další stavby na úsecích z Džalálábádu do Surubi a do Torchamu. Město Džalálábád bylo jeho dočasným domovem.

Guvernér

Práce na stavbách v úsecích silnice Surubi – Torcham bylo velmi mnoho, byla vyčerpávající, ale i tak zajímavá a přinášející pocit uspokojení z toho, co se podařilo vykonat. Stavby byly vrcholově řízeny příslušnou správou ministerstva. V zimních měsících stavby podrobně kontroloval ministr Kábír Chán, jenž sice nikdy neskrblil kritikou, ale často pomohl zásobit naše úseky přísně sledovanými stavebními materiály a nejednou docílil přidělení vojenských pracovních jednotek. Skutečné řízení staveb prováděli představitelé provinčních instancí: mudír-e-fajdamá a mudír-e-sarak (ředitel veřejných prací a ředitel silnic); oba byli podřízeni guvernérovi provincie.

Ghulam Farúch Osman se stal guvernérem provincie Nengrahár před pěti lety. Za doby svého aktivního a cílevědomého vládnutí si získal přirozenou autoritu a úctu všech, kdo s ním přicházeli do oficiálního i soukromého styku. Nevelký postavou, štíhlý šedesátník, silný svou osobností a elegantní svým zjevem i vystupováním, vždy podporoval kroky k uskutečňování po kroku v jeho provincii a vlasti. Mluvil jen farsí (darí) – afghánskou perštinou a paštu. Rád se podílel na šíření a využívání novinek, které se, v jinak ospalém sídelním městě, vyskytly. První audience u guvernéra (za nezbytné účasti tlumočnicka) se uskutečnila asi tři týdny po mém příchodu do Džalálábádu. Měla úřední i neformální ráz; pan guvernér chtěl hlavně slyšet kdo a proč do Afghánistánu přišel. Prozradil, že místní cukrovar na zpracování třtiny vybavily těsně před druhou světovou válkou Škodovy závody a že tehdejší český vedoucí inženýr a jeho žena (oba ze Žižkova) zůstali v Džalálábádu po celou dobu války; dnes už je naživu jen inženýrova manželka. Pan guvernér zařídil setkání s tou dámou a můj

volný vstup do továrny. Ten byl cenný, protože umožňoval využívání bazénu, který byl umístěn v tovární zahradě.

Přijetí u guvernéra mělo několik repríz. Uskutečnilo se někdy při čaji, jindy při skromné večeři. Dvakrát zahrnovalo i hraní „Člověče, nezlob se“, v němž pan guvernér podváděl, vždycky chtěl vyhrát. Při audiencích nikdy nechybělo přidělení úkolů. Nešlo jen o silnice, ale i o dostavbu dřevěných lodí pro přívoz v sídelním městě, o stavbu nové budovy základní školy, nebo o úpravu budovy kabajl, sídla provinčních úřadů.

Ghulam Farúch se podrobně zajímal o přípravu staveb mostů. Mátla ho různá měřítka výkresů, a tak jsem si po čase zvykl přikreslovat pro názornost do mostních otvorů i postavičky v příslušném zmenšení. Rád vyjížděl mimo město, vždy v upraveném terénním voze, který sám řídil, s nezbytnou pistolí s pažbou zdobenou perletí za pasem, a s džípem s vojenskou ochrankou. Příležitostná pozvání pro mne a tlumočnicka k spoluúčasti na výletech byla vítanou příležitostí k poznání okolí naší silnice a rekognoskaci terénu a vyhledávání koryt, jimiž z hor proudily přivalové vody. Památný byl výlet do okolí Mor-kúh (Hadí hory), během něhož nás přepadli příslušníci jednoho pašunského kmene a pak nás po tři dny a dvě noci drželi v zajetí.

Dnešní pracovní program

Dnešní den začíná o půl páté. Už několik týdnů se spí na rozlehlé zahradě kabajlu, druhé vládní budovy, v jejíž části máme pracoviště i ubytování. Masivní dřevěná čehárpaj (postel o čtyřech nohou) je doplněna moskytiérou a nezbytnou sekyrkou ukrytou pod polštářem pro případ návštěvy nezvaných hostů. Přikrývky nepoužíváme, neboť noční teploty bývají vysoké; teď, za rozbřesku, ukazuje teploměr rovných 30 °C.

V kabajlu žiji s tlumočnickem a několika Afghánci, kteří mi umožňují přežít. Začínal jsem s angličtinou, ale teď je mým tlumočnickem obstojně německy mluvící Ajúb. Překládá nejen konverzaci, ale i písemné doklady, zejména rozpočty a odpočty staveb a popisky některých výkresů. Je asi čtyřicet let starý a (všeho) schopný, pokud ovšem nemá výpadky způsobené intenzivním kouřením vodní dýmky s kuličkou hašiše. Díky němu jsem se brzy naučil podrobně kontrolovat jeho překlady odpočtů, psát číslice a několik slov v perštině a domluvit se na stavbách a v kanceláři v jazyce farsí. Pomocný personál tvoří tři Afghánci – řidič Dželani, kuchař Valí a voják z pracovní čety Abdulláh. Dželani je dobrák a slouží celkem uspokojivě. Na začátku naší spolupráce před dvěma roky potají prodal rezervní kolo od služebního vozidla; nákup nového kola pak hradil ze svého a zmoudřel. Kuchaře Valího přivedl Ajúb. Kuchař není nejmladší, je hubený, a hygiena mu nic neříká. Ajúb je jeho hašišový kamarád. Často jsem si jídlo připravoval složitě a sám. Jen v zimním období, kdy tu v Džalálábádu pobývala manželka i s dcerkou, se v kabajlu (byť na otevřeném ohni pod arkádou) vařilo jako v restauraci. Abdulláh mi byl přidělen pro výkon pomocných prací a úklidu. Jako voják druhé kategorie neměl uniformu, jen vojenské boty. V letním období patřilo mezi

jeho povinnosti také pohybovat rohoží připevněnou ke stropu kanceláře a přivodit tak proudění vzduchu v pracovně. Tlumočník i řidič jsou zaměstnanci ministerstva veřejných prací, Abdulláha vydržuje vojenský erár; Valí je placen z mojí kapsy. V kabajlu není zaveden elektrický proud, svítíme petrolejovými lampami; vodu přiváží Dželani z bazaru v centru města ve velkých hliněných nádobách, kterým se tu říká kúzy.

Hodinu po probuzení vyrážíme (tlumočník a asistent v jedné osobě, řidič a já) na silnici. Na programu je přejímka výztuže železobetonové desky mostu u Mor-kúh. Pro tuto stavbu se, díky pomoci guvernéra a ministerstva, podařilo získat nejen dostatečné množství nedostatkových stavebních materiálů (dřeva, cementu a oceli), ale i nasazení vojenské pracovní jednotky. Vojáci dodali agregáty na výrobu proudu pro osvětlení při noční práci a provoz míchačky na beton; na této stavbě jsou, poprvé v historii silnic této země, použity vibrátory pro hutnění betonové směsi. Jsou československé výroby a získali jsme je díky jednání s naší obchodní výsadbou. Pohoštění i úkryt před slunečním žářem nám poskytl podnikatel Mogul Chán: pije se čaj a k obědu i večeři je kuřecí a skopové maso s rýží a chlebovými plackami, nechybí ani melouny a širíní (sladkosti). Betonáž mostní desky se protáhla až do půlnoci.

Prvního května bylo na torchamské velké vedro a dusno. Na zpáteční cestě od Hadí hory nás zastihla silná bouřka a příval vod z okolních hor. Kalné vody nás zastavily a zaplavily vozidlo, které jsme stihli včas opustit, až po střechu. Do Džalálábádu jsme se dostali jen díky Afgháncům (a jejich třítunové dodávce), kteří poblíž připravovali staveniště pro obalovnu asfaltových směsí.

Následující den

Noc na dnešek byla velmi krátká. Přesto, že Valí byl vzhůru až do našeho pozdního návratu z torchamské, máme už kolem páté na stole snídani, tedy zelený čaj (pije se bez cukru) a chlebové placky s marmeládou. První hodiny pracovního dne věnuji sestavě dvou odpočtů, které dnes předáme podnikatelům mostních staveb na surubském úseku. Dželani obstaral náhradní vůz i s řidičem a věnuje se, za pomoci Abdulláha, odbahnění a čištění našeho nešťastného auta. Kolem osmé odjíždíme.

Významnými stavbami na surubské je zahájení rekonstrukce mostu přes Surcháb (Červenou řeku) a zaklenutí oblouku mostu u Sang-e-safíd (u Bílého kamene). První most je téměř 200 m dlouhý. Nosnou konstrukci tvoří oblouky o rozpětí 10 m z cihel spočívající na pilířích z cihelného zdiva. Most je asi 40 let starý a jeho mostovka je jen 3,5 m široká. Oprava zahrnuje sanaci pilířů a jejich základů, jakož i rozšíření mostovky pomocí prefabrikovaných krakorců, které jsme vyrobili v nově zřízené dílně v Daruntě. Most u Bílého kamene má jednu dvacetimetrovou klenbu na vysokých opěrách ze zdiva z lomového kamene. Pro výrobu lícních klenáků jsem pro kameníky připravil nákresy v měřítku 1:1, abych tak zajistil bezchybnost provedení. Stejně náčrtky jsem připravil pro vyznačení roku dokončení stavby. Do zdiva povodní poprsní zídky bude osazen bílý mramorový kámen s datem 1961 a na protivodní zídce bude kámen s datem 1340 v perských číslicích. Most je pro mne malou srdeční záležitostí.

Obědváme v čajcháně v Surubi. Vybrali jsme skopové s pyramidou rýže ochucené pistáciemi. V

cháně je plno, Surubi je známým místem odpočinku pro cestující mezi Kábulem a Džalálábádem. Příbory a nábytek tu nevedou. Sedí se (v tureckém sedu) na kobercích a jí se rukama, které se předtím opláchnou. Vodní dýmka jde od úst k ústům; z dvacítky hostů si nezakouřil jen jediný. Oběd trvá velmi dlouho, přítomní pánové (ženám není vstup povolen) mají stále co povídat. Teplota v Surubi je o deset stupňů nižší než v Džalálábádu. Zpáteční cesta sice neláká, zbývá však předat odpočty a prohlédnout postup staveb opěrných zdí v úsecích, kde se silnice dostává do souběhu s korytem řeky Kábul. Pozdě odpoledne zastavujeme ještě v dílně v Daruntě. Pracuje se tam, mimo jiné, na přípravě prefabrikovaných prvků pro most v Džalálábádu a pro zakrytí hrobky krále Amanulláha, jehož ostatky byly letos do našeho města přepraveny z Itálie. Hrobka se staví v zahradě bývalého královského paláce. Práce v dílně řídí rakouský polír Franz Asbóth; spolupráce s ním je bezvadná. Občas navštíví i kabajl a pak vznikne příležitost zavzpomínat na Čechy a Burgenland. Ministerstvo vybavilo Franze motocyklem Jawa 350. V Rakousku má kino a tady v srdci Asie vydělává na jeho přestavbu na biograf umožňující promítání širokoúhlých filmů. Do Džalálábádu se vrátíme za tmy. Po rozloučení s „náhradním“ řidičem navštívíme s Ajúbem indický dokán a doháníme úbytek tekutin konzumací limonád, které sympatický Sikh ochlazuje hrstí rozdrceného ledu (skladovaného v hlubokém sklepě) a barví tak, aby ve sklenici zářily. Barevné nápoje bývají obohaceny o drobné kamínky, chutnají však mnohem lépe než voda z řeky, kterou jsme nesčetněkrát okusili.

Druhá pohlednice – o 50 let později

Dnes je 1. května 2011. Od počátku nového století působí v Afghánistánu, v hornaté zemi pod Hindúkušem, jejíž rozloha je patnáctkrát menší než rozloha Spojených států amerických, desetitisíce amerických a spojeneckých vojáků v rámci protiteroristické akce. Afghánistán bývá i nadále považován za srdce největšího kontinentu naší planety. Počet obyvatel tohoto mnohonárodnostního státu nebyl nikdy statisticky zjišťován; odhaduje se, že v současnosti v něm žije asi 26 milionů obyvatelů. Téměř 90 % populace pracuje v zemědělství a hlásí se k sunitskému islámu.

Od přijetí nové ústavy v roce 1964 je Afghánistán republikou. V sedmdesátých letech skončilo v zemi uplatňování politiky aktivní neutrality a moc opanoval prosovětský režim Babraka Karmala; od počátku měl silnou opozici v bývalých vládních a vlivných církevních kruzích podporovaných západními mocnostmi. Vzniklo hnutí ozbrojených mudžahedínů. V roce 1979 byl režim vážně ohrožen. Na jeho podporu vtrhla do země sovětská vojska. Krvavá okupace trvala deset let a ani po odchodu sovětských vojsk nenastal v zemi mír. Většinu území republiky obsadily jednotky Talibánu a nastolily muslimský stát. Vliv získaly také četné kmeny, jejichž příslušníci přicházeli z Paštunistánu do sousedních provincií se zbraní v ruce. Do Afghánistánu pronikla i al-Káida a v horách zřídila výcviková střediska pro bojovníky, kteří přicházeli z mnoha zemí Blízkého východu. V určitém období se v zemi skrýval i hlavní iniciátor tragédie, která postihla New York v září 2001 – Usáma bin Ládín. V současnosti je v Kábulu u moci vláda spolupracující s demokratickým světem; v čele státu je prezident Karzají.

V Džalálábádu, hlavním městě provincie Nengrahár, je dnes 11. saura 1390. Kalendářní rok

začíná vždy 21. března, saur je jeho druhým měsícem. Ve městě žije asi 20 tisíc obyvatelů, především Paštunů a Indů. Džalálábádem protéká řeka Kábul; v blízkém okolí, u Darunty, byl donedávna v provozu zavlažovací systém vybudovaný v šedesátých letech podle projektu a za dohledu sovětských odborníků. Klima je tu subtropické, zimy mírné, průměrná roční teplota dosahuje 25 °C. Sporadické srážky se vyskytují jen na jaře, jejich roční úhrn nepřesahuje 180 mm. Ve městě je dislokována jednotka americké armády. Přestavěné polní letiště na okraji města využívají speciální složky námořní pěchoty. Velitelé jednotek žijí a pracují v kabajlu, bývalé provinční správní budově. Část rozlehlé zahrady u kabajlu byla přizpůsobena potřebám vojska, slouží především jako nástupiště útvarů.

Silnice

V sedmdesátých letech minulého století se podařilo vybudovat úseky nejdůležitějších silnic spojujících hlavní město se severem a s východem země. Spojení Kábulu s hospodářsky významnými centry severních oblastí země, jakými jsou Puli Chumri a Mazári Šaríf se podstatně zlepšilo vybudováním dvoukilometrového silničního tunelu Solang; došlo nejen ke zkrácení trasy, ale také k vyloučení vysokohorských úseků, které bývaly nebezpečné v letním období a zcela neprůjezdné v zimě. Tunel byl financován z fondů poskytnutých sovětskou vládou a realizován za vedení sovětských odborníků. Několik let po dokončení prací sloužil tunel a jeho přilehlé úseky silnice hlavně pro přesuny jednotek sovětské armády. Během střetů s ozbrojenými mudžahedíny v této oblasti Afghánistánu museli Sověti Solang opakovaně opustit a znovu dobývat. Během bojů mudžahedíni vyhodili oba portály a část tunelové trouby do povětří. V současnosti jsou následky výbuchů odstraněny a tunel je opět průjezdný. Také na páteřní komunikaci z Kábulu přes Džalálábád do Torchamu na afghánsko-pákistánské hranici byly hlavní práce dokončeny. Na této silnici bylo do šedesátých let vybudováno sedm tunelů a dvě galerie a v následujících deseti letech 550 mostů a kilometry opěrných a zárubních zdí. Během válečných událostí minulých desetiletí se potvrdil strategický význam této páteřní silnice. Na východě země se odehrávaly boje mezi sovětskými jednotkami na jedné a mudžahedíny a ozbrojenci přicházejícími z Paštunistánu na druhé straně. Protisovětské bojovníci využívali podpory ze zahraničí, vedli partyzánskou válku a za pomoci obyvatelstva organizovali sabotáže. Během válečných událostí bylo zničeno a vážně poškozeno mnoho úseků silnice a objektů, zejména mostů: byl mezi nimi i most u Bílého kamene a mosty v Džalálábádu a jeho okolí. Američtí vojáci zajistili spojení mezi provinčním centrem a Pákistánem, většinu přesunů mužstev a materiálu však zabezpečovali letecky.

Admirál

Území dnešního Afghánistánu byla osidlována od pravěku. Po tisíciletí byla dobývána mnoha

kmeny a okupována mocnými sousedy; uchvatitelů byl bezpočet, připomínají se jen ti nejvýznačnější. V prvním tisíciletí před naším letopočtem sem zasahovala silná Perská říše a po ní přišla do země vojska Alexandra Velikého. Po dobyvatelově smrti na dlouhá staletí toto území ovládly okolní kmeny. Od poloviny sedmého století po dvě stě let zažíval Afghánistán výboje Arabů a v desátém století se objevili Paštunci. Později, ve třináctém století, vtrhly do země Čingischánovy hordy. Výboje neustávaly ani po jejich porážce. V moderních dějinách, ve kterých už Afghánistán existoval v přibližně současných hranicích, se zemi snažily ovládnout evropské státy – Rusko, a především Velká Británie. V devatenáctém století pronikli Britové do země několikrát; při jednom ústupu (z neúspěšného nájezdu dvacetitisícové armády na hlavní město) do Indie byli mezi Kábulem a Džalálábádem pobiti všichni britští vojáci s výjimkou lékaře, jenž byl ponechán na živu, aby mohl po návratu popsat hrůzy, které v Afghánistánu viděl a zažil. V té době Britové stanovili hranice paštunských oblastí, oddělili obrovské území Paštunistánu a připojili je k britské Indii. Na konci devatenáctého století uzavřeli s Ruskem dohodu o uznání Pamíru za ruské území a (v zájmu rovnováhy) o vytvoření úzkého koridoru ve vachánském údolí Hindúkuše, který byl přiznán Afghánistánu. Tím bylo zabráněno tomu, aby Rusko mělo společnou hranici s Indií.

Také ve dvacátém století byl Afghánistán územím, ve kterém se setkávaly zájmy velmocí; v jeho druhé polovině se na sever od Amudarji rozpínal Sovětský svaz, na východě byl nový stát – Pákistán – vzniklý oddělením od bývalé britské Indie a všestranně podporovaný Spojenými státy. Krátce poté, na začátku našeho století, s cílem likvidovat základny teroristů, přišli do Afghánistánu – poprvé v dějinách země – američtí vojáci.

William McRawlings se stal admirálem před pěti lety. Za doby svého působení v nejsilnější ozbrojené síle planety si získal autoritu všech, kteří s ním přicházeli do služebního styku. Nevelký postavou, štíhlý šedesátník, silný svou osobností a elegantním vystupováním, vždy cílevědomě budoval svou kariéru a podporoval významné vojenské akce. Kromě mateřštiny ovládal, již od časů pobytu ve West Pointu, španělštinu a arabštinu. Admirál McRawlings patří do třetí generace potomků irských přistěhovalců a je synem významného amerického průmyslníka. Jeho děd Ivor přišel do Ameriky v předminulém století z irského města Lulmneach, kde vlastnil málo prosperující řeznictví; po příchodu do nového domova založil v illinoiském městě Kewanee továrnu na výrobu masových konzerv. Jeho otec, Patrick McRawlings, továrnu zdědil, rozšířil a zmodernizoval. Ve čtyřicátých letech minulého století zbohatl na dodávkách pro armádu a na exportu do rozvojových zemí.

Krátce po událostech v New Yorku v září 2001 byl McRawlings, velitel s výbornými výsledky ve výcviku speciálních jednotek námořní pěchoty, přidělen do štábu velení elitních komand. Po dosažení hodnosti admirála se stal velitelem elitní jednotky Navy SEAL, jež patřila do armádního svazku určeného pro boj s al-Káidou v afghánsko-pákistánském prostoru. Sídlem jednotky byl určen Džalálábád, město, které po odchodu sovětských vojsk plně ovládli Talibánci a příslušníci hnutí al-Káida. Noví vládcí města a provincie Nengrahár tehdy neuznali kábulskou vládu a nastolili muslimskou vládu se zákony šarija, vypálili sídlo guvernéra a zavřeli školy. Konec jejich vládnutí učinil až příchod amerických jednotek.

V roce 2010 byla v Džalálábádu umístěna speciální jednotka Navy SEAL pod velením admirála McRawlingse. Velitel a vyšší důstojníci obsadili bývalou vládní budovu kabajl. Svoje pracovny, konferenční sál a místnosti pro ubytování, snad díky hrátkám osudu, zdědili po týmu inženýra Saši Dubina, jenž v Džalálábádu před desetiletími řídil práce sovětských odborníků na stavbě zavlažovacího systému v Daruntě, a po jeho krajanech, kteří sem přišli v osmdesátých letech a do historie Afghánistánu se zapsali neslavným písmem. Admirálova jednotka obsadila letiště

(nově upravené pro operace vrtulníků) a v halách bývalého cukrovaru zřídila sklad vojenské techniky. Důraz byl kladen na spojení s americkými jednotkami rozmístěnými v Pákistánu a jejich prostřednictvím s vojenským velením ve Spojených státech.

Dnešní pracovní program

Pracovní den jednotky Navy SEAL dislokované na džalálábábském letišti začíná o půl páté. Je bezvětrí, teplota vzduchu dosahuje 30 °C. O hodinu později začne mnohokrát opakované cvičení, které má příslušníky speciálních komand připravit na úspěšné zvládnutí hlavního úkolu: dopadnout bin Ládina. Už dva měsíce řídí výcvik osobně admirál McRawlings. Postupuje přesně podle instrukcí Pentagonu. Podle informací rozvědky se hledaný terorista už několik let skrývá v pákistánském Abbotábádu, půlmilionovém městě na úpatí Himálaje. Přísně utajované cvičení přepadu teroristova obydlí elitním komandem je propracováno do nejmenších podrobností. Stav a připravenost každého muže, pomůcek a strojů, především vrtulníků, se denně kontroluje a podle potřeby zdokonaluje. Dnešní výcvik je poslední, začíná hlavní akce. Pozdě večer, ve 23.22 dostal admirál pokyn k zahájení operace. Ředitel CIA Leon Palmenetta přikázal: „Jděte tam a přiveďte bin Ládina; pokud by tam nebyl, co nejrychleji zmizte.“ Několik minut poté odstartovaly z letiště v Džalálábádu dva vrtulníky Black Hawk s 23 bojovníky, tlumočnickem a speciálně vycvičeným psem na palubách. Cílem byl Abbotábád. Za patnáct minut překročily pákistánskou hranici. Letěly nízko a kopírovaly terén hlubokých hindúkušských údolí; speciální úpravy vrtulníků zaručovaly tichý chod motorů. Krátce po jejich odletu vystartovaly také z Džalálábádu tři obří helikoptéry Chinook, zamířily do opuštěných hor a přistály asi 80 km od Abbotábádu. Plnily funkci záložních vrtulníků pro případ potíží, do kterých by se bojovníci mohli dostat.

Akce komand z obou vrtulníků Black Hawk byla úspěšná. Přestože první z vrtulníků při přistávacím manévru zavadil ocasem o zeď oplocení rezidence, ve které bin Ládin žil, a přesto, že vzniklý hluk probudil teroristova kurýra, komanda překonala všechny překážky a zneškodnila členy ochranky i Ládinova bratra. Členům komand se podařilo proniknout až do bin Ládinovy ložnice a v ní hledaného teroristu zastřelit. Zabavili počítače a dokumentaci. Posádku zřícené helikoptéry a tělo mrtvého Ládira dopravil do bezpečí džalálábábské základny jeden ze záložních vrtulníků Chinook.

Následující den

Pro vojáky speciálních komand Navy SEAL a jejich velitele začal pracovní druhý květen velmi brzy. Po splnění riskantní a nebezpečné akce přistávaly všechny čtyři vrtulníky postupně na letišti v afghánském Džalálábádu krátce po půlnoci; poslední z vrtulníků Chinook přistál ve dvě hodiny ráno. V tom čase již admirál McRawlings vyslal (s pocitem uspokojení) do Washingtonu

šifrovanou zprávu: „Roger, Geromino, NPA,“ což znamenalo, že nepřítel je zabezpečený a padl v boji. Zprávu obdržel prezident Spojených států a krátce po přijetí ji telefonicky sdělil premiérovi Velké Británie, pákistánskému prezidentovi a veliteli tamní armády, a poté i národu v krátkém televizním vystoupení.

McRawlings si prohlédl bin Ládinovo tělo; mariňáci tělo natáhli a poměřili jeho velikost podle vojáka asi 190 cm vysokého, který se vedle těla položil. Délka souhlasila, stejně jako rozbor podoby. „Podle nás je to na 95 % bin Ládin,“ sdělil admirál svým nadřízeným; nemýlil se. Ještě před svítáním začali vojáci zahánět únavu a dohánět úbytek tekutin konzumací nápojů s kostkami ledu. Projevy radosti, veselí a přirozené úlevy zaplavily kabajl, kdysi významnou vládní budovu, která v půl století dlouhém období byla sídlem, pracovištěm i dočasným domovem mnoha cizinců, jejichž poslání v zemi pod Hindúkušem měla velmi různé podoby. Někteří přišli do Afghánistánu, aby tu naplnili nejen svěřené úkoly a povinnosti, ale i část svých snů.

Půl století je, v životě každého člověka a na každém místě naší planety, dlouhá doba. Během ní se narodí mnoho událostí. Jen málo věcí spojených s životem se za padesát let nezmění, naopak, velmi mnoho věcí se změní a jen někdy a někde k lepšímu.

Poznámka na závěr

*Za možnost připravit první pohlednici vděčím vlastnímu deníku a jen málo fakta zkreslující paměti. Text druhé pohlednice je fabulací. Jména osob jsou vymyšlená. Malé části textu jsou opřeny o dostupnou literaturu a poznámky z knihy *Manhunt: The Ten Year Search for Bin Ladin* (Crown Publishing Group, 2012, New York).*

□ *Milan Černý, foto autor*

{phocagallery view=category|categoryid=110|limitstart=0|limitcount=0}